Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Asiantuntijalausunto

20.10.2025

Eduskunnan Liikenne- ja viestintävaliokunta, tiistai 21.10.2025 klo 12.00
HE 128/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n data-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Asiantuntijat:
SM, Hallinto- ja kehittämisosasto, johtava asiantuntija Ismo Parviainen

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n data-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi (HE 128/2025 vp).

Sisäministeriö toteaa, että hallituksen esityksessä on kuvattu selkeästi kansallisesti vaadittavat tehtävät ja toimivaltuudet. Kannatettavaa on, että data-asetuksella pyritään kansalliseen turvallisuuteen tai puolustukseen liittyvien jäsenvaltion perusetujen ohella suojaamaan myös kaupallisesti arkaluonteista dataa, kuten liikesalaisuuksia sekä teollis- ja tekijänoikeuksia ja yksityisten henkilöiden perusoikeuksia.

Huomioitavaa on, että esitetyn mukaisesti data-asetuksen 32 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu lausunto (lakiehdotuksen 25 §) pyydetään sisäministeriöltä, jos kyseessä on kansalliseen turvallisuuteen liittyvät edut. Lisäksi sisäministeriön on pyydettävä lausunto ulkoministeriöltä, jos kansalliseen turvallisuuteen liittyvät edut koskevat myös ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Data-asetuksen mukaan datankäsittelypalvelujen tarjoajan on pyydettävä lausunto kansalliselta elimeltä tai viranomaiselta, jos se saa kolmannen maan tuomioistuimen päätöksen hallintoviranomaisen päätöksen, jossa vaaditaan siirtämään tai antamaan pääsy unionissa olevaa dataan, jos se katsoo, päätös tai tuomio voi vaikuttaa unionin tai sen jäsenvaltioiden kansalliseen turvallisuuteen liittyviin etuihin. Määrittelemällä viranomaiset selkeästi kansallisessa laissa varmistetaan, että lausuntoja antavat nämä aihepiirit parhaiten tuntevat tahot ja että nämä tahot saavat tiedon kolmannen maan elinten tekemästä tietoon pääsyä koskevasta päätöksestä ilman aiheetonta viivytystä.

Sisäministeriö pitää selkeänä esityksessä sille osoitettua kansallisen turvallisuuden lausunnonantajan tehtävää, koska keskeiset lausuntoihin vaikuttavat turvallisuusviranomaiset (suojelupoliisi, poliisi, rajavartiolaitos) ovat sen alaisuudessa.

Lakiehdotuksen 6 §:n 3 momentin mukaan Liikenne- ja viestintäviraston on ilmoitettava 25 §:n 1 momentissa mainituille viranomaisille, jos on syytä epäillä, että sen käsiteltäväksi tulleella dataan pääsyä tai datan siirtoa koskevalla asialla on yhteys kansalliseen turvallisuuteen tai puolustukseen. Mainitun pykälän 4 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa tässä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto sisäministeriölle ja sen alaisille viranomaisille sekä Pääesikunnalle, jos se on 25 §:n 1 momentissa tarkoitetun lausuntomenettelyn kannalta välttämätöntä

Lausuntojen laatimisen ja tietojen oikeellisuuden turvaamiseksi sisäministeriö pitää kannatettavana, että Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto sisäministeriölle ja sen alaisille viranomaisille sekä Pääesikunnalle, jos se on 25 §:n 1 momentissa tarkoitetun lausuntomenettelyn kannalta välttämätöntä. Sisäministeriö esittää kuitenkin, että myös sisäministeriöllä olisi itsenäinen oikeus luovuttaa Liikenne- ja viestintävirastolta saamansa tietoa

salassapitosäännösten tai muiden rajoitusten estämättä sen alaisille viranomaisille lausuntomenettelyn hoitamiseksi.

Poliisin antaman virka-avun osalta sisäministeriö toteaa, että esitetty 9 § virka-apu -sääntely on huomioitu valmisteluvaiheessa. Esitetyn mukaisesti Poliisin virka-avun antaminen data-asetuksen valvonnassa tulee kyseeseen silloin, jos toimivaltaista viranomaista estetään suorittamasta tarkastusta, tai estämistä on perustellusti odotettavissa. Esitys soveltuu poliisin virka-apu valmiuteen kuten Poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, jos niin erikseen säädetään. Esitetyn virka-avun ei ole arvioitu tuovan merkittävää muutosta poliisin nykyisiin resursseihin tai toimintaan.